

ÑOÑE'ÊME'Ê 169
ÑOÑE'ÊME'Ê ÑANDEYPYKUÉRA RETÂ
REHEGUA, 1989
OÑEMONEIVA'EKUE 10 JASYRUNDY
1993-PE (*)

Conferencia General Organización Internacional Trabajo rehegua oñembyatyva'ekue Táva Ginebra-pe (suiza). Ko Conferencia-râ ombyatyukava'ekue ha'e Consejo de Administración, ha oñembyatykuri hikuái táva ojehe'emava'ekuépe 7 jasyroteĩ jave 1889-pe, 70ª amandaje guasúpe:

Jahecha pype umi mbojojahakuéra internacional osêva'ekue Ñoñe'ême'ê ha Mba'eapopyrâme ypykuéra retâ rehegua, 1957 guare;

Ñane mandu'ávo avei "Declaración de Derechos Humano-pe ha pe ñe'êmbyrépe¹ omoíva'ekue umi om-yakáva "Derechos Económicos, Sociales ha Culturales Pacto Internacional de Derechos Civiles y Políticos rehegua ha avei heta umi kuartia haipyre ojequerékova ani haguâ mavave tapichápe oñemboyke péicha péichante.

Jahechakuaápype oíha tembiapokue porâ derecho internacional-pe 1957 guive ha heta kámbio porâ oje-húva ypykuéra retâre oíva opa henda rupi ko yvy ape ári. Ko'â mba'e porâ ojehecháva he'i iporâha ojegue-

1 Pacto

roike mbojojoha pyahu oipytyvôva'erâ tapicha ypykué-
rape, ikatu haguâicha oñemboyke umi mbojojahakué-
ra mboyvegua oñembohapevaiva'ekue.

Jahechakuaápype umi tapichakuéra, ha'ekueraite
voí omboheko ha oñangarekose hetâ rehe, heko ha
ñakârapu'anguéra viru rehegua ha avei heko, ñe'ê,
iguerovia tetâguasukuéra ryepýpe.

Ñanemanduávo a'ekuéra ome'êva ohóvo imba'ekuéra,
heko porâ ha mba'eichaitépa oñangareko hekoháre
oñhápe guive ha avei oipytyvô ñopytyô ha ñontente
guasu tetânguéra apytépe.

Jahechápype umi oñeordenava'ekuekuéra osegíva
ha'e oñeomoíva'ekue ñopytyvôme ha ko ñopytyvôme
oike Naciones Unidas, Organización Naciones Uni-
das-pegua ha'éva Educación-râ, Ciencia ha Cultura ha
Organización Mundial de la Salud, ha upéicha avei el
Instituto Indigenista Interamericano. Ojeheka oñekon-
tinua ñepytyvô ikatu haguâicha oñemomýi ha ojease-
gura ojeaplikátaha ko'â oñedisponeva'ekuekuéra.

Ojedecidi rire ojejagarrávo heta propuesta revisión par-
cial Convenio oñe'êva ypykuéra rekoháre, 1957 (papa-
py 107), ko mba'e ojapo irundyha téma ojetratáva pe
amandajépe ha.

Ojedecidi rire pe propuesta ha'eteha avei peteí Conve-
nio Internacional ohecháva Convenio tekoha rehegua,
1957, oñemomba'e hese ko arangépe: mokôipapokôi
jasypoteí su porundysa poapý porundyépe, ko Conve-
nio, ikatútava ha'e Convenio ypykuéra rehegua, 1989.

PEHÊNGUE I TETÂRE JEPY'APY TUICHAHÁICHA

Mba'epururâ 1ª

1. Ko Moñe'êmby pyre ojepurukuaa haguâ:
 - a) Opavave...(volver a lo de Rosi) Ypykuéra oikóva
tetâ ijeheguívape ha heko omoambuéva chupe-
kuéra umi tetâyguágui oguereko rupi ha'ekuéra
hetâ tee ymaite guivéma ha ave oguereko rupi
ha'ekuéra mba'éichapa va'erâ oíva guive tembia-
po.
 - â) Opavave tapicha oje'éva chupekuéra ypykuér,
ha'e rupi hikuái oikova'ekue voi ymaite guivéma
pe tetâ téra tekoha ouva'ekue ojuhu chupekuéra
umi mombyrygua ha ko'ágâ peve he'ekuéra oiko
gueteri uperô guaréicha.
2. (ir a lo de Rosi) Pe tuichave mba'éva ha'e ojehecha-
kuaava'erâ ikatu haguâicha ojeikuaa mavaité atýpe-
pa ojepurúta ko Moñe'êmby pyre. Ha'ekuéra heko
ambue rupi.
3. Pe ñe'ê tetânguéra jepuru ko Ñoñe'ême'ê ndojepuru
va'erâi umi ambue tetâ rehe oje'eháicha ha ojepuru-
háicha ambue teko rehe, ñambohérava "derecho in-
ternacional".

Mba'epururâ 2ª

1. Umi tetâ omyakáva oñe'êva'erâ ko'â tapichándive ikatu haguáicha omohenda porâ chupekuéra hekoi-tépe.
2. Pe tembiapópe oíva'erâ ko'áva:
 - a) Omoí poráva'erâ chupekuéra ikatu haguáicha hekokuéra oñemopeteí umi ambuekuéra oiko-háicha.
 - Á) Oiko poráva'erâ hikuái ambue tapicha oiko porâ háicha ha pe "derecho" ja'éva chupekuéra avei oñemohenda poráva'erâ ojepe'a'ÿre chugui hekoite.
 - Ch) Péva ojejapova'erâ hape rupiete ani haguâ opu'â oñoakáre mavave ha ojeheka haguâ oñondivepa teko porâ.

Mba'epururâ 3ª - Artículo 3

1. Umi ñandeypykuéra retâ oñandukuaa ha oguero-vy'ava'erâ pe tekojoja ha sã'ÿre jeiko, oí'ÿre pa'â térâ ñemboyke. Ha ko Ñoñe'ême'ême oíva ha'e oíva guivépe guarâ, noñemboykéi kuña ha kuimba'e mba'evéichaguape.
2. Avei ndojepurúiva'erâ hesekuéara mbarete térâ ojejapoykáva hesekuéra oikotevê rupi (fuerza y coer-

ción) ha oñeme'êva'erâ ichupekuéra imba'etee voínte.

Mba'epururâ 4ª

1. Ojehekava'erâ tape ani haguâ ombyai chuguikuéra heko yvypóra háicha, imba'ekuéra rehe oñeñanga-reko poráva'erâ ani haguâ mba'eve ha mavave omboyke ichupekuéra: hekoha, iñarandupy ha hembiapokuéragai.
2. Umi mba'e ojehaíta jave hesekuéra, oíva'erâ hikuái he'ikuaa haguâ mba'eichaitépa hekokuéra (ellos deben estar presentes).
3. Umi ojehaíva he'ekuéra oipotaháicha ha ha'ekuéra voi ohechaháicha ikatu haguâ mavave nomboykéi ichupekuéra.

Mba'epururâ 5ª

Ojejapo vove ko Ñoñe'ême'ê he'íva:

- a) Ojehechakuaa rupi ichupekuéra añetehápe im-ba'e voi oñeme'ê jeýva ichupekuéra hesakâ poráva'erâ avei chupekuéra heta apañuái oñaha oikuaa porâ va'erâ hikuái mba'éichapa

ha'ekuéra tetâháicha peteî teî ári ikatu avei ho'a ko tembiaporâ (saber muy bien la de los pueblos y lo que se les plantea tanto colectiva, así individualmente).

- ã) Noñehundiva'erâi mba'eve imba'ekuéra oñemboheko porâ porâve uvei umi imba'eteekuéra.
- Ch) Oñeñeha'áva'erâ oñembohape porâ umi pa'â ombyaiva ha ikatu haguâ oñemboguata porâ hekovekuéra amogotyove.

Mba'epururâ 6ª

1. Oñepyrûvo oñemboguata ko Ñoñe'ême'ê ojeruréva, umi tetâ omyakâva ojavova'erâ ko'â mba'e:
 - a) Ojapysaka mba'épa he'i umi tapicha remikotevê rehe hape rupiete ha hi'ári umi imyakâharakuéra ndive voi oñeñemongeta jave hemikotevêkuéra rehe.
 - ã) Ojehekava'erâ oñemoî haguâ ichupekuéra ikatu haguâ omoguahê hemiandukuéra umi ambuêpe oñemoñe'eháicha avei taha'e vaichagua temikotevê.
 - Ch) Oñemohenda porâva'erâ pe tape ikatu haguâicha ogehupytyuka chupekuéra umi oikotevêva ha'ekuéra ombohape porâ haguâ. avei oñondive ha'ekueraháicha hemikotevê.

2. Umi ñeporandu (consulta) ojejavóva guive ko Ñe'ëmby pyre ryepýpe ojejavova'erâ jerovia pýpe ojehe ikatuhaguâicha oñemohu'â porâ ha ñamo'aguive ojehegui tembiapokue rupi.

Mba'epururâ 7ª

1. Ko'â tapicha oikuaáva hemikotevê ikatuvava'erâ avei ojokupytya hikuái py'a peteîme umi mba'e oikotevêvéva rehe ikatu haguâ oñakârapu'â hikuái ha oî porâ imba'ejeroviápe, hekokatúpe, oñangareko porâ hekoháre ikatu haguâ ha'ekuéra voi omboguata porâ hekove oñasaingo'yre mavavére. Ha'ekuéra voi oñangarekova'erâ uguata porâpa ohóvo tembiapokuéra ha ojeporeka hikuái mba'éichapa omohenda porâvéta ohóvo.
2. Oñemotenondeva'erâ Teko Porâ, tembiapo, tesâi ha arandu ha'ekuéra voi ikatúma guive oipytyvô umi tembiaporâ apytépe katúete ko'â mba'e umi tetâ ha'ekuéra oikoha rupi apytépe. Oñemoî va'erâ ikatu haguâ oike pe akâ rapu'â.
3. Umi tetâsambyhyhakuéra ndive voi oñepytyvô va'erâ ko'â tapicha oñangareko haguâ umi tekoha ha'ekuéra oipurúva rehe ha omoporâve haguâ ko'ê reire.

4. Umi tetásambyhyhára omomyí va'erã hendivekuéra voi ikatu haguã ani oñembyai rei rei umi tekoha imba'ekuéra, ha'ekuéra voi oikoha.

Mba'epururã 8ª

1. Ojepurúta vove pe léi nacional niko oñemboguapy porãmava'erã mba'éichapa ojejapóta umi teko ymaite guive voi oguerekóva mayma tapicha oíva guive peteí tétame.
2. Umi tapicha ypykuéra oguerekógui voi pe imba'etee (derecho) ojehechakuaava'erã ichupekuéra nomb-yiaírta guive umi mba'e tapicha rekove avei. Ikatúma guive ojehecha oñemoíva'erã mba'éichapa oñemyatyrôta oí jave javy térã mba'e vai ikatúva ogueru umi oje'éva ko'ápe.
3. Umi oñemboguata vove tembiaporã he'íva hina umi 1 ha 2 haipyvópe (párrafos de este artículo) ndaha'etí hina ndaikatúiha ha'ekuéra pe tekokatu (derecho) oipuru avei umi ambuekuéra oíva tétame oipuruháicha ha hi'ári ha'ekuéra avei oimeraêvaicha ojavpova'erã pe tembiaporã (obligación).

Mba'epururã 9ª

1. Ikatúma guive ojehejava'erã ha'ekuéra tomyatyrô ojoapytépe hembiaapo vaikuéra ha'ekuéra oikuaaháicha nopyrú vaírma guive avave Rekokatu (derecho) rehe.
2. Umi Tekojoja Apoukaha omboguatáva hekopete jeiko porã haguã ojayysaka ha omboguata poráva'erã ohechakuaápype pe hekokuéra.

Mba'epururã 10ª

1. Oñemboguapytarô hesekuéra léi hembiaapo vaikuére he'íva pe Tekokatúpe oíháicha, ojehecha porã raê va'erã mba'éichapa oiko, oikotevêtereípa térã máva apyte rupi oiko ha mba'éichapa.
2. Ikatútama guive, noñemoingéi va'erã ichupekuéra ka'iráime (preso). Ojepuru va'erã hendivekuéra ambue mba'e.

Mba'epururã 11ª

Pe léi ndohejái va'erã ha'ekuéra oñemboguapy hi'árika tembiapo katuete tembiapo ojapo va'erã (trabajos obligatorios) taha'e ha'évaichagua, ojehepy me'éva térã ambueichagua. Ha katu ha'ekuéra ojapo va'erã avei umi tetâyguápe ojejapokáva katuete.

Mba'epururâ 12ª

Ko'â tetâ ñañe'êha ñaina rehe oñeñangareko va'erâ ani haguâ imba'ekuéra mba'evéicharô mbaretépe ojeipe'a chuguikuéra ha ikatu haguâ ha'ekuéra voi omomyí hemikotevê léipe he'iháicha, taha'e peteî ha'eño térâ umi tape ha'ekuéra ojeporekakuaha rupi, ikatu haguâicha omombarete hikuái umi hemikotevê. Oñeha'â va'erâ avei ha'ekuéra toikuaa umi tape léipe oîva ojapysaka haguâ ha ha'ekuéra avei ojapo haguâ oikotevêramo oipytyvôva chupekuéra umi ñe'ê iñypytûva ichuguikuéra oñemyesakâ haguâ oje'éva(intérprete) oî va'erâ avei.

PEHÊNGUE II YVY REHEGUA

Mba'epururâ 13ª

1. Ojepurúta vove ko oje'éva yvy rehegua umi tetâ sambyhyhára omboaje va'erâ hekopete ko'â tapichápe, ichupekuéra guarâ tuichaiterei mba'égui pe yvy ha pe tekoha ha pe heko voi ha'ekuéra omoígui hikuái ko'â mba'ére, taha'e imba'etêrô térâ oipuru ramo hina.
2. Ko ñe'ê jepuru vykyuéra rehegua oîva mba'epuru-

rânguéra 15 ha 16me, omoingeva'erâ ko vykyuéra ñemomba'eguasú rehegua, ohupytýva pe tekoha tui-chakuépe oîva tekohaguasuvekuérape ha oipurúva tetânguéra peteî térâ ambue hendáicha.

Mba'epururâ 14ª

1. Oñembokuatia va'erâ ichupekuéra umi yvy ymaite guive voi ha'ekuéra ichupekuéra umi yvy ha'ekuéra ojeporekaha rupi yma guive ha hekohakuéra voínte oiko rupi upérupi oñeñangareko va'erâ umitapicha pykyuéra okarúva iñemitýnguégui ha avei umi ova ováva jeporeka rapykuéri.
2. Umi tetâsambyhyha omoí va'erâ hendápe porâ mba'éichapa ikatúta ombo'yvy ichupekuéra añetehápe, imba'ekuéra he'íva imba'eha.

Mba'epururâ 15ª

1. Oî ramo pe ijyvy kuérape mba'ejepururâ ipotapýva oñeñangareko poráiterei va'erâ hese ikatu haguâ ha'ekuéra voi oipuru térâ ojehepyme'ê ichupekuéra ojepuru aja ha oñeñangareko umimba'e ani haguâ opa térâ oje'upa.
2. Ko'â yvýpe oî ramo mba'epotapy, yvy ári ha yvy-

guýpe (recursos naturales y minerales) ha ha'e ramo tetâete (Estado) mba'e, umi tetâ sambyhyhára omohenda va'erâ mba'éichapa ojekupyty hendivekuéra ha oñemoíta peteî ñe'ême ojepuru mboyve umi mba'e oñeñepyrû mboyve ojepuru oîma guive ijyvýpekuéra. Ha ko'â tapichápe ohupyty va'erâ ikatuháicha umi ñehepyme'ê mbyre osê umi mba'égui. Ikatuavei ojejeporeka mba'éichapa ojehepyme'êta (indemnizar) ichupekuéra.

Mba'epururâ 16ª

1. Oñemohenda porâ haguâ ko mba'epururâ papoteĩhagua ha umi haipyvo oúva upéi, umi tapicha ndojerevovái va'erâ umi tekoha oĩháme hikuái.
2. Tekotevê katuate ojererova hikuái katuetéi oñeporandu rire ichupekuéra ha ha'ekuéra ohosérô ñoite ha oikuaa porâ rire pe oikótava hina oñemomýikuaa hendágui ichupekuéra. Ha'ekuéra ndovaséirô ikatu ojererova ichupekuéra pe he'iháichaite léi nacionalpe mante ha upéva ári oñeporandu va'erâ peteî teĩme (encuentas públicas) iporâpa hina pe oikótava hesekuéra ndaikatúi ramo heseguakuéra ovi oĩ pe ñemongeta guasuhápe.
3. Ikatúma guive ha'ekuéra ojevy jey va'erâ hendaguekuépe ohasapa rire pe mba'e oguerovava'ekue ichupekuéra.

4. Ndaikatu mo'ái ramo ojevy jey hikuái oñeme'ê va'erâ ichupekuéra ijyvyrâ pe oikohaguépe guaréichagua ikatu haguâ oñakârapu'â añete hikuái. Ikatu avei ojehepyme'ê ichupekuéra hendapete.

5. Ojehepyme'ê va'erâ voínte ichupekuéra ojerevárô ha'ekuéra oipota'ýre.

Mba'epururâ 17ª

1. Emomba'e guasu va'erâ pe ha'ekuéra oikoháichaité pe yvy rehegua teko ojejapóvo pe kuation yvy imba'kérava.
2. Eñemongetava'erâ hendivekuéra voi ojepokóta jave ijyvýre térâ oñembokuatiáta jave.
3. Ojehejái va'erâ avavépe oñemomba'e pe hekokatúre, péva ikatu oiko ndoikuaái ramo umi léi ha ikatu oñemomba'e ijyvykuéra rehe.

Mba'epururâ 18ª

Umi léi tekotevê oñemohenda porâ ikatu haguáicha umi oikéva ipypeha'ekuéra oipota'ýre. Ha umi tetâsambyhyháma voi ndoheja rei va'erái oiko upéicha.

Mba'epururá 19^a

Umi apopyrá ñemity rehegua (Programas Agrarios) ohupyty va'erã ichupekuéra avei ikatu haguáicha:

- a) Yvy ñeme'ê umi ndoguerekóivape térã oguereko'ívape ikatu haguá oñakârapu'ã ñemofiarekuéra.
- b) Oñeme'ê ichupekuéra oikotevêva omba'apo haguá ijyvýre.

PEHÊNGUE III MOMBA'APO HA MBA'EMBA'ÉPA OÍVA'ERÃ UPEVARÃ

Mba'epururá: 20^a

1. Umi tetâsambyhyhára omboheko va'erã pe léi nacional kuápe oñomongeta rire umi tapichakuéra ndive mba'éichapa oñemoíta ikatu haguá oiko porãve hikuái ha ani ojepuru reipa ichupekuéra, oñembohekóva voi oimeraêva omba'apóva guivépe.
2. Umi tetâsambyhyhára ojapo va'erã oimeraêva mba'e ani haguoñemboyke ichupekuéra ohupyty haguá umi ambue omba'apóva avei:

- a) Ha'ekuéra ikatúma guive oñemomba'apo va'erã ichupekuéra umi tembiapo opaichaguápe.
- ã) Ojehepyme'ê ichupekuéra pe hembiapóre ohóva.
- Ch) Ohupyty va'erã avei pohanohára, tenda potí ha óga porã omba'apohápe ha omba'apo aja.
- e) Ikatu oimeraêvaicha ha'ekuéra oñembyaty ohupyty haguá hemikotevê ha omboguapy avei kuatia ári mba'éichatapa hembiapokuéra ha omomba'apóva ichupekuéra.

3. Pe poukapy ojehecháva pohanohára oasegurava'erã ko'ã mba'e:

- a) Umi mba'apohára ypykuérava oíva tetânguera oguataséva ko tape rupi ryepýpe, ha'éva umi omba'apóva arahaku térã ro'y ajánte, sapy'apy'aguáva ha oúva okáguio ha katu oñe-momba'apóva chupekuéra kokuépe térã ambue hendápe, avei oí mba'apohára tráto apu'ápe guáva, opavave oñandukuaa poráva'erã oipytyvôha chupekuéra Léi ha tetânguakuéra guataporã oñatendéva ambuekuérare ha'ekueraichaguánte ha avei oñeinforma poráva'erã iderechokuérare ohoporáva derecho laboral ha recurso-kuéra oguerekóva rehe.
- ã) Ndaikatúi avei oñemomba'apo ichupekuéra umi ikatuhápe hasy térã ombohasy ichupekuéra. Noíri va'erã avei hikuái opoko águame umi

pohã vai rehe (exposición a sustancias tóxicas).

- Ch) Ndaikatúi avei oñemomba'apo ichupekuára mbaretépe térã ndaikatúi haguére ohep'yme'ê ha'ekuéra oipuru térã ho'u va'ekue rehe.
- e) Mba'evéicharô ndaikatúi oñemboyke ichupekuéra kuña rupi ha avei ndojeikói va'erã hapykuéri ojereru haguã ichupekuéra kuñaháicha.
- ê) Oñeñangareko porã va'erã umi ha'ekuéra omba'apoha rupi ikatu haguãicha ojejapo umi oje'éva ko kuatiahai pyrêpe.

PEHÊNGUE IV MBA'E APOKUAARÂ, TEMBIAPOJEGUA PÓPE GUARE HA MBA'E APOPY REHEGUA

Mba'epururã 21ª

Umi tapicha ypykuérava oguereko va'erã mba'éichapa ikatu oiko ichuguikuéra tekove omba'apokuaáva umi ambue tetãyguáicha avei.

Mba'epururã 22ª

1. Oñemomyi va'erã mba'éichapa ha'ekuéra ijeheguĩnte ohóta oñembokatupyry haguã rupi hikuái oĩva guive tembiaporãme.
2. Umi ndaiporiiha rupi katupyryrã ha'ekuéra hemikotevê rehe ohóva umi tetãsambyhára kuéra oheka va'erã oñemoi haguã chupekuéra guarã tekombó'e ha hepyrã avei.
3. Ko'ã tekombó'e chupekuéra guarãitéva ha'e va'erã ha'ekuéra ikatúva ohupyty hepyrã, ohóva hekotee ha tekotevê añetéva chupekuéra guarã. Oĩva guive tekombó'e ko'áva rehegua hendivekueraite oñeñemongeta va'erã ha hendivekuéra avei ojehecha va'erã mba'áichapa oñemboguatáta ko'ã tembiapo ha tekombó'e. Mbegue katúpe ha'ekueraite voi oñemomba'e va'erã umiva rehe mbegue katúpe oipotárô hikuái.

Mba'epururã 23ª

1. Umi embiapo jegua pópe guare, mba'e apopy kokue rekóva haumi tembiapo ha'ekuéra ojavóva voĩnte ohóva oikove haguã ha'éva hina:tymbajejuka, maríka, tembi'urã ñembyaty ka'aguy rupi, pirakutu hamba'e. Ojehechakuaa va'erã ichupekuéra hemb-

puru ha hekove rehegua voínteha. Ha umi tetâ oisambyhýva ohechakuaa va'erâ umíva rehe oñangareko va'erâha ani haguâ opa ichuguikuéra.

2. Ikatu haguéicha oñepytyvô va'erâ ichupekuéra ohupyty haguâ hikuái umi tembiapo repyrâ ohóva hekovekuéra rehe ha ohupyty haguâ ave akâ rapu'â añete ha'ekuéra háicha ha hekopete.

PEHÊNGUE V TEKOPORÂRÂ OÑONDIVEGUA HA TESAIRÂ REHEGUA

Mba'epururâ 24^a

Pe tekoporâ oñondivepa rehegua ohupyty va'erâ ichupekuéra avei ohóvo, oñemboyke'ýre avavépe mba'eveichavérô.

Mba'epururâ 25^a

1. Umi Tetâsambyhyha oñangareko va'erâ ikatu haguáicha ohupyty ichupekuéra pe tesâi ojekupytyva hekovekuéra rehe ha ikatu haguáicha ave ha'ekuéra voi ojapo ha oñeha'â topyta hi'ari kuéra voi ko'â tem-

biapo, hesâi porâ hete ha iñapytu'úme avei.

2. Umi tembiapo tesîrâ rehegua oñeñeha'â va'erâ oíva guive pe tekohápe oñemomba'e hese. Upevarâ hendivekuéra voi ojejapo va'erâ iñepyrûmby guive ani haguâ oñemboyke umi mba'ekuéra ha'ekuéra oguerekóva haoipurúva voi ymaite guive.
3. Pe tembiapo tesâirâ rehegua oñeme'ê va'erâ voi chupe kueraité oñangareko haguâ umi tapia voi oñeikotevéva rehe. Iporâ umivaichagua tembiapo ojoaju umi tesâirâ ipypukuvéva rehe.
4. ko'â tembiapo tesâi rehegua ojoaju va'erâ avei umi tekotevé tembiapo oñondiveguáva rehe ha ojeipurúva oikóvaguive tétame.

PEHÊNGUE VI TEKOMBO'E HA MARANDUGUASU APOHA

Mba'epururâ 26^a

Ojeheka va'erâ tape ikatu haguâ oñemo añete ichupekuéra pe Tekombo'e opáichagua, ipetei haguâ umi ambue tapicháre ha'ekuéra avei.

Mba'epururá 27^a

1. Umi apopyrâ ha tembiapo tekombo'e oñemoguâhê haguâ ichupekuéra oñembosako'i ha ojejapo va'erâ hendivekuéra ikatu haguâicha ojekupyty hemikotevê, upépe oike va'erâ katuete hembiahasakuéra kue, iñarandu ha mba'éichapa ojapo ha'ekuéra hembiaapo ha oñemoi avei upépe mba'épa ha'ekuéra omomba'e guasu, mba'épa oikotevâ hamba'épa oguerovia ha oikuaa voi yma guive.
2. Umi tendota oikuaapáva hemikotevê kuéra ombokatyry va'erâ umi omotenondétava ko'â tembiaporâ tekombo'e rehegua ikatu haguâ ombohasa ichupekuéra ko'â tembiapo ha o japokuaa haguâ ha'ekuéra voi ikatu vove.
3. Upéva ári umi tetâsambyhyha ohechakuaa va'erâ ko'â tapicha rekokatu oñombo'e haguâ ha oguereko kuaaha imba'eteekuéra. Upevarâ oguereko va'erâ hhepyrâ, ojeheka va'erâ hendivekuéra voi.

Mba'epururá 28^a

1. Ikatúma guive mitáme voi oñembo'e va'erâ ohai ha omoñe'êkuaa haguâ iñe'êteépe térâ pe ñe'ê oje-puruvéva ijapytépekuera. Upéva ndaikatúi ramo oñomongeta va'erâ hendivekuéra mba'épa ikatu ojuhupyty haguâ pe tekotevêva.

2. Oñemohenda ha oñembo'e va'erâ ikatuhaguâ ha'ekuéra ave oipuru porâ kuaa pe ñe'ê oje-purúva pe tétame.
3. Oñemoi va'erâ mba'épa ikatu ojejapo ani haguâ opa térâ ho'a tesaráipe iñe'ênguéra ha oñembopypukuve ko'ê reire oje-puru porâ haguâ.

Mba'epururá 29^a

Pe tuichave mba'e ojuhupytyseva niko hina umi mitâ ko'â tapicha ñemoñarépe oñembokatyry ikatu haguâ oñeñandu porâ oimeraêva apytépe, taha'e heko-hakuéra rupi térâ pe Tetâgusugua apytépe.

Mba'epururá 30^a

1. Umi Tetâsambyhyha omohenda va'erâmba'éichapa hekoteekuéra ha ijerovia ymaguive oñeme'ê hagua ichupekuéra ha'ekueraite voi ogueroguata ha oñangareko haguâ hemiandúre, ojeporavo va'erâ ko'â mba'e apytégui oñemotenondehaguâ umi tembiapo, jehepyte'ê ha arandu añete, tesái, tembiapo oñondivéva ha umi jehupytyrâ ojehai pyre ko kuatiápe (convenio).
2. Ko'â mba'e ojuhupyty haguâ, ikatu ramo oje-puru va'erâ umioñembohasa va'ekue haipyre-

pe avei ojepuru va'erâ oñemoguâhê haguâ tapi-
chakuérape iñe'ême voi ta'angambyry (televisión)
ñe'êñemosarambiha ojeguerekóva guive rupi may-
máva tekohápe.

Mba'epururâ 31^a

Oñemosarambi va'erâ arandu opa rupi, oñeñeha'â
mbareteve va'erâ umi oikoha rupi tapicha ypykuéra,
ikatu haguâ opa ñema'ê vai hesekuéra. Upevarâ umi
kuatia arandu ryrû oñe'êva oiko va'ekue yma tembia-
sakue rehe ryepýpe ndaipóri va'erâi ñe'ê vai hesekué-
ra, hekopete oje'eva'erâ oiko va'ekue ha ani oñembo-
yke ko'â tapicha arandu.

PEHÊNGUE VII JUPYTY HA ÑOPYTYVÔ TETÂNGUÉRA HEMBE'Y JOVÁI- VA OÑONDIVE.

Mba'epururâ 32^a

Umi Tetâsambyhyha omboheko va'erâ Ñe'ê ñemope-
teĩ rupive voi ikatu haguâicha oiko porâve pe Ñopytyvô
ha Ñemoaguĩ umi tapicha oikóva Tetâremby'ÿre. Kua-
tiajehaipema voi omoĩ porâ va'erâ hikuái umi tembia-

porâ oñe'êva: tepyme'ê, teko oñondive, arandutee ha
tekoha jerereko porâre.

PEHÊNGUE VIII ÑANGAREKO

Mba'epururâ 33^a

1. Pe oñemoĩva mburuvichârô omba'apo haguâ ko'â oje'e
ha ojehai va'ekue pe Ñe'êpeteĩme (convenio) rehe,
omoañete porâ va'erâ ha omoĩ va'erâ omba'apóva aty
ha tape omoĩngovéva hekopete ikatu haguâ oñeñan-
gareko porâ umi mba'e Apopyrâ oĩva guive.
2. Umi tembiaporâme oĩ va'erâ:
 - a) Mba'aporaperâ, ñemyakâ reko, jehecha jeyrâ
ha tape mba'éichapa ojejapóta pe tembiapo
umi tapichakuéra ndive voi ojehai haguéicha ko
Ñe'êpeteĩme.
 - â) Oĩva'erâ avei pype umi ñekuave'ê léi oikokuaáva-
térâ oimeraêva mba'e ikatúva ojejapo umi buru-
vicha katupyrype hamba'éichapa oñeñangareko
va'erâ umi tembiapo ojejapóva oipytyvô rire chu-
pekuéra umi tapicha ypykuéra voi.

PEHÊNGUE IX MBA'EPURURÂ OPAICHAGUA

Mba'epururâ 34ª

Ojepuru haguâ hendaitépe he'iva ko Ñe'êpeteime ndahasýi va'erâ jaipuru, iñeme'êmby katu va'erâ ikatu haguâ umi tetâ rehe ojekupyty porâ.

Mba'epururâ 35ª

Ko Ñe'êpeteî jepururâ nomomboykéi va'erâ umi ambue Tekome'ê ha ombamba'e oñeme'êma va'ekue ko'â tapichápe ojehaipyre avei léi, ñe'êpeteî ha tembipuru oipurúva ofondive umi tetânguera, laudos, tratado-kuéra omoañete hina tembipururâ.

PEHÊNGUE X MBA'EPURURÂ IPAHAKUÉVO GUÁVA

Mba'epururâ 36ª

Ko Ñe'êpeteî nomboykéi hina pe ojehai va'ekue 1957-pe

Mba'epururâ 37ª - Artículo 37

Ko jehaipyre oñemonei jey ha ojekuaauka va'erâ ikatu haguâ ombovale (ombokuatia) pe Tembiapo Opaichaguáva Motenondhára Guasu (Director General de la Oficina Internacional del Trabajo).

Mba'epururâ 38ª

1. Ko Ñoñe'ême'ê Convenio) ikatu ojejapouka katueite umi oíva Tembiapo Guasu Opaichaguakuérape añoite omonei rire pe Omyakáva Tembiapo Guasu Oparupiguáva.
2. Oñemongu'e kuaáma mokôi jasy rire (dos meses después) omoneirire mokôi mba'apohára Tembiapo Guasúpegua ha ombokuatia rire me omotenondéva pe Tembiapo Guasu Oparupigua.
3. Upe guive ikatúma oje'e hese ikatuha omboguata umi tapicha atyhápe oíva ha pakôi jasy rire oñemonei haguépe.

Mba'epururâ 39ª

1. Umi omonei va'ekue ko Ñe'êmby pyre (Convenio) ikatu oikuaauka pa ary haguépe (10 años) pe nate-

kotevêvéimaha hese, peteî Jehupyrehai (acta) rupive, ikatu haguâ oñemoguâhê pe Tembiapo Opaichaguáva Motenondéhára Guasúpe. Mba'e jekuaauka noñemomyi kuaái peteî ary peve pe oñemoguapy rire kuatiápe.

2. Pe tapicha omonei va'ekue ko Ñe'êmbý Pyre (Convenio) ha peteî arýpe oñemokirirí ramo natekotevêvéimaha pe jehai pyrere he'iháicha haipyvo omotenondévakóvape; ikatu jevy oñemboguata pe Ñe'êmbý Pyre pa ary aja, upe rire ae ikatu oikuaauka natekotevêvéimaha ha upéicha ndoikóirô oho rei jeýma 10 ary aja pukukue.

Mba'epururâ 40ª

1. Pe Tembiapo Guasu Opaichaguáva Motenondéhára voi (Director General de la Oficina Internacional del Trabajo) oikuaauka va'erâ oikóva guive umi mba'e apopyrâ Tembiapo Opaichagua Reheguaguápe (Organización Internacional del Trabajo).
2. Motenondéhára Guasu (Director General) oikuaauka va'erâ araka'e guivépa oñepyrûta Ñe'êmbý Pyre (Convenio) umi tapicha Mba'eapopyrâ (Miembros de la Organización) kuérape.

Mba'epururâ 41ª

Tembiapo Opaichaguáva Motenondeha Guasu oikuaauka va'erâ pe Tembijokuái Guasu oíva Tetânguéra Aty Guasúpe (Naciones Unidas) ikatu haguâ oikuaapaite umi upepegua oikóva guive ko'â tembiapo rehegua.

Mba'epururâ 42ª - Artículo 42

Ojehecha jave tekotevêha pe Consejo Internacional del Trabajo, omboguejy va'erâ Conferencia-pe umi ojehaiva'ekue mandu'ará ha ojehechárô tekotevêha, oñemoíva'erâ oñeñemongeta hagua hese ipukukue javeve téra oñemoimba'yre

Mba'epururâ 43ª

1. Pe Conferencia ojapo ramo Ñoñe'ême'ê ipyahúva he'iséva oñema'ê jey tuicha tuicha haichaite téra peteî teî kóva ha pe ipyahúva ndohoiete ramo umi oíva pype rehe:
 - a) Péva ñemoneí peteíva umi omba'apóva Conferencia-pe ikatu oikuaauka pe oíva pype ndohoiete ramo jepe pe Mba'epururâ 39ªpe he'íva rehe oike jepe guive pe Ñe'êmbý Pyre Pyahu (nuevo convenio) ojepuru haguâ.

2. Ko Ñe'émby Pyre (convenio) oipuru jeýnte va'erâ oñemboyke'ýre umi nomoneĩriva'ekue pe ipyahúva.

Mba'epururâ 44ª

Umi ojehai va'ekue francés ha inglés-pe hi'añeténte avei.